

9. Phỏng vấn

Phỏng vấn I

ƯỚC VỌNG, số 1, mùa Hè 1968, trang 105-111

Ban Báo Chí

Trong mục này chúng tôi sẽ thăm dò dư luận để tìm hiểu những vấn đề liên quan đến văn hóa xã hội. Trong số tập san đầu tiên, “ƯỚC VỌNG” muốn tìm hiểu những quan điểm và cảm nghĩ của mọi giới về : Thực trạng xã hội Chàm hiện tại qua ba câu hỏi dưới đây:

- 1) Xin quý vị cho biết cảm nghĩ của quý vị đối với giới học sinh, thanh niên và giới đàn anh về vấn đề *thiện chí xã hội*?
- 2) Quý vị nghĩ thế nào về thực trạng xã hội Chàm hiện tại?
- 3) Theo quý vị, chúng ta phải làm thế nào để *xây dựng một xã hội tốt đẹp hơn*?

Nguyễn Văn Nhuận (Sinh viên Văn khoa)

1.- Giới học sinh có vẻ thích hoạt động hơn các giới khác, nhưng kết quả chưa được mỹ mãn, vì thiếu sự tổ chức đoàn thể (như đoàn thanh-sinh-công, gia đình Phật Tử chẳng hạn). Nếu giới trẻ này biết khếp mình vào một đoàn thể có kỷ luật, tôi tin chắc rằng họ sẽ là những cán bộ có khả năng và đặc lực nhất trong công cuộc xây dựng một xã hội lành mạnh và tiến bộ. Tôi lấy làm thắc mắc tại sao chính quyền địa phương chưa nghĩ đến việc “khai thác” lực lượng trẻ trung và hăng hái này vào những việc lợi ích của xã hội, như bài trừ nạn mê tín dị đoan, phổ biến các vệ sinh thường thức, khuyến khích những công tác xây dựng rất cần thiết v.v.. và

Phỏng vấn

v.v... Đối với hai giới kia thì tôi hơi bị quan: giới thanh niên là giới cầu an, giới đàn anh là giới cầu... lợi.

2,- Xã hội Chàm bây giờ (tôi muốn đề cập đến người Chàm Ninh Thuận mà thôi) có phần xáo trộn hơn lúc trước. Tôi cho đó là một việc rất tự nhiên và tôi không bao giờ bị quan về việc này. Theo tôi hiểu, nạn mê tín dị đoan cùng những tập tục cúng quẩy cổ xưa quá nặng nề vẫn còn nguyên đó, năm 1968 cũng không khác với năm 1948. Hơn nữa, tình trạng chiến tranh làm cho thang giá trị hoàn toàn đảo lộn, tôn ti trật tự ở thôn ấp không còn nữa. Rồi từ năm 1956 đến 1968, những ấp Chàm không còn cùng thuộc một quận hành chánh như trước nữa, mà thuộc đến 3 quận. Vì vậy nhiều ấp Chàm rồi ren thường trực, bắt nguồn từ tôn giáo thiếu vị lãnh đạo. Đó là 3 nguyên do chính tạo nên sự xáo trộn xã hội Chàm hiện tại.

3,- Muốn xây dựng một xã hội tốt đẹp hơn, theo ý tôi không phải là một việc nan giải. Xã hội Chàm là một xã hội quá chậm tiến và chưa theo kịp xã hội người Kinh được. Vì vậy các ấp Chàm tốt hơn là cùng một quân hành chánh để dễ bề áp dụng những nguyên tắc cai trị “đặc biệt” cho dân chậm tiến. Vị quận trưởng gốc Chàm phải là người am hiểu phong tục tập quán của sắc dân, có uy tín và quyền hạn rộng rãi (kiêm nhiệm chánh án tòa án phong tục). Bên cạnh vị quận trưởng phải, có một hội đồng cố vấn phong tục để giúp vị quận trưởng làm cách mạng canh tân xã hội một cách tốt đẹp và hiệu quả. Được thế, tôi tin là mầm móng chia rẽ cũng sẽ tẩy xóa êm đẹp.

Thiên Thiện (chủ tịch ủy ban hành chánh xã)

Xã hội Chàm bây giờ cũng có được 1/2 người ý thức sự tiến bộ. Thanh niên học sinh cũng biết nghĩ đến tương lai xã hội một cách thành thật, tuy còn một số ít (khoảng 1/3) vì hoàn cảnh gia đình, nên chưa ý thức rõ ràng lắm. Thanh

Phỏng vấn

niên học sinh nên sống có đoàn thể (như đoàn hướng đạo chẳng hạn) để có một sự sinh hoạt chung hầu được nhiều cơ hội học hỏi lẫn nhau. Giới đàn anh chỉ mong ở giới đàn trẻ mà thôi.

Thực trạng xã hội Chàm hiện nay chưa được tốt đẹp lắm; còn có nhiều tệ đoan cũng như mê tín dị đoan. Thêm vào đó chúng ta lại chưa đoàn kết chặt chẽ, nên khó xây dựng một cách có hiệu quả.

Xã hội tiến hay lùi là do ở giới trẻ nhiều hơn, vì giới trẻ có nhiều lý tưởng, và hăng say phục vụ hơn bất cứ giới nào hết. Vậy các bạn trẻ phải ý thức việc đó để lôi kéo mấy người còn hôn mê. Việc quan trọng nhất là làm sao tạo được sự đoàn kết: có đoàn kết mới mong xây dựng cho xã hội tiến bộ được.

Thập Văn Thơ (giáo viên)

Học sinh bây giờ ít chăm học hơn hồi trước; có người thích làm công tác xã hội, nhưng phần đông thì ham chơi đùa hơn.

Xã hội ngày mai là mong ở các người trai trẻ ngày nay. Mấy em học sinh, sinh viên có chăm chỉ học tập bây giờ mới hy vọng đem lại lợi ích cho xã hội chúng ta. Tôi không hiểu tại sao sinh viên, học sinh, thanh niên, lại ít học Chàm ngữ.

Thành Ngọc Liên (cán bộ D.Y.V)

1. Theo ý tôi xã hội nào cũng có người tốt; kẻ xấu; có người biết lo cho tương lai xã hội, có người chỉ biết tìm cách trục lợi cho cá nhân mình. Ở xã hội chúng ta những người hoàn toàn thiện chí không ham quyền lợi thì rất ít (có thể tin tưởng ở giới trẻ mà thôi); nhưng những người mong ước sông cho xã hội mau tiến cũng khá nhiều (ước chừng có

Phỏng vấn

đến 70%). Phần ít còn lại là những người có vẻ cũ kỹ, không thích đổi mới, và cũng có một ít người có óc cầu tiến nhưng lại muốn đi riêng để lấy lòng đồng bào...

2. Thực trạng xã hội Chàm hiện tại không có gì đáng làm vui cho lắm. Ngoài sự hiềm khích nhỏ nhen nhưng dai dẳng ấy ra, những cổ tục còn quá nặng nề, và tệ đoan xã hội lại làm cho chúng ta tiến giậm lùi.

3. Theo tôi muốn cho xã hội tiến thì phải cấp tốc lo chấn hưng những tập tục lại để khỏi rơi vào vòng mê tín dị đoan như hiện tại. Ví dụ những “Đám lễ cắt tóc” “Đám cưới” “Đám tang” người Chàm quá nặng nề. Để bớt tốn kém vô ích, tôi xin đề nghị “giản dị hóa” đến mức tối đa, nghĩa là chỉ ăn uống 1 buổi lễ chính mà thôi chứ không phải mời cả làng xóm đến ăn trong 3 ngày liền như hiện làm. Muốn thực hiện cho chu đáo việc trên, thì mỗi ấp nên thành lập một “Ủy ban chấn hưng phong tục” gồm có đại diện những họ như họ Pô Ramê, họ... Những người đại diện đó sẽ tổ chức những thí điểm; tôi chắc rằng sẽ tránh được rất nhiều dư luận xuyên tạc, bài bác và sẽ có nhiều người bắt chước làm theo vì quá tiện lợi và không hại gì đến thuần phong mỹ tục của chúng ta cả. Điều kiện tiên quyết để thành công là phải có chính quyền xã ấp sáng suốt, biết lo cho dân đứng ra khuyến khích, bảo trợ và hướng dẫn công việc xây dựng xã hội như đã nói ở trên.

Mã Thanh Lâm (huấn sự thú y)

1. Nói về thiện chí xã hội thuần túy, nghĩa là không vì chức vị hay quyền lợi nào khác, thật tôi hơi bi quan một tí. Tôi thấy rất ít người có thể tin được. Nói chung về đàn anh và thanh niên tôi nghi ngờ lắm. Phần đông chỉ muốn sống ích kỷ mà thôi. Nếu có thiện chí thì chỉ có giới học sinh đáng cho chúng ta tin tưởng hơn, nhưng các em học sinh lại sống dưới sự kiểm chế của cha mẹ, vả lại các em cũng có

Phỏng vấn

phần ham chơi theo thời đại bây giờ hơn là nghĩ đến chuyện xã hội.

2. Xã hội Chăm hiện tại có phần xáo trộn hơn mấy năm về trước, chắc có nhiều lý do, nhưng theo tôi nghĩ lý do chính là vì phe nhóm. Về sinh hoạt tinh thần, tôi có cảm tưởng là xã hội Chăm đang sống “dật lùi”.

3. Trước kia xã hội có trật tự hơn là nhờ ở tôn ti: kính trên nhường dưới. Bây giờ ở thôn ấp, ít nhất là ở ấp tôi, tôi có cảm tưởng là ai cũng lớn cả, chẳng ai muốn nghe ai, nhất là địa hạt phong tục, mà sinh hoạt phong tục là sinh hoạt chính của xã hội Chăm. Vì thế cho nên mới, có sự rối ren thường trực khó giải quyết một cách dứt khoát được.

Theo ý riêng tôi phải có một vị quận trưởng am hiểu nhiều về phong tục, tôn giáo Chăm có uy tín và quyền lực mới tái lập tôn ti trật tự lại dễ dàng như thời cổ quận trưởng Dương Tấn Phát. Muốn như thế, lẽ dĩ nhiên tất cả người Chăm phải cùng thuộc quận hành chánh như lúc trước.

Châu Văn Kên (giáo viên)

- Về thiện chí xã hội có nhiều công tác của các em học sinh đáng khích lệ. Tôi đồng ý với mấy vị chủ trương làm công tác xã hội để đem lại lợi ích cho đồng bào thôn xóm. Nói chung, các giới, cũng có rất nhiều người ý thức xây dựng xã hội chỉ có giới bô lão thường ngăn chặn con đường tiến bộ của thanh niên, sinh viên, học sinh. Tuy nhiên, giới trẻ cũng vẫn thành công trong sự khó khăn (về hành động cũng như về xử thế)

- Tình trạng xã hội hiện tại không được tốt như ý muốn, chỉ vì có quá nhiều hiềm khích, chia rẽ.

- Muốn cho xã hội tốt đẹp, việc đầu tiên là chúng ta phải đoàn kết chặt chẽ với nhau; đoàn kết giữa cá nhân với cá nhân, địa phương với địa phương và tôn giáo với tôn giáo.

Phỏng vấn

Chúng ta phải đặt xã hội lên trên tất cả (cá nhân, địa phương, tôn giáo). Có như vậy chúng ta mới tiến được.

Vạn Thanh Bình (nhân viên thanh niên)

Mỗi cá nhân là một thế giới, riêng biệt và cảm nghĩ là một vũ trụ biến đổi của trạng thái. Nếu biết kết hợp với nhau trong lập trường tôn trọng nguyên tắc “Nhị bất đồng” hầu tìm một lý tưởng xây dựng, thiết tưởng không thể sai biệt ý hướng và tinh thần hòa đồng.

Nếu chúng ta mà chế cái sau, cái sau thế nào cũng khá hơn. Đàn anh đi trước đã vấp phải nhiều cái thương tình của xã hội, vì đàn anh đã trưởng thành trong mục nát của xã hội trước, thiếu nghị lực của cảm hóa, dung hòa kết nạp. Chỉ có khả năng khổ sở, cố chấp đố kỵ và bạo động.

Anh em chúng ta nên để các đàn anh đi vào dĩ vãng và hưởng tiến cùng niềm ưu tư của chúng ta, là xây dựng cho xã hội thế hệ hiện tại và tương lai.

Anh em chúng ta nên cố gắng tôn trọng cái tương điều hòa thay vì nghi ngờ, cố chấp hẹp hòi thương tình của thế nhân, làm thương tổn đến cá nhân đồng loại.

Mà chúng ta phải:

- 1.- Lấy thiện chí làm phương châm
- 2.- Lấy cảm hóa làm mục đích
- 3.- Lấy công tác xã hội làm chủ trương
- 4.- Lấy xây dựng làm lập trường.

Anh em chúng ta không thể quan niệm là những đấu thủ trên sân bóng, mà ý thắng chỉ nghĩ đến hội nhà, nhưng chúng ta phải nghĩ đến quyền của xã hội.

Phải thành khẩn mà nhận rằng, xã hội chúng ta ngày

Phỏng vấn

nay 80% hoàn toàn lui vào cõi thần thánh xa xưa, ràng buộc bởi cổ tục phức tạp, 15% hưởng ứng theo mới, trong tình trạng dò dẫm, 5% có ý thức theo mới, nhưng thiếu hẳn động cơ thúc đẩy, điều kiện hưởng dẫn và sợ dư luận.

Chính sách đề nghị :

- Phải đặt lại Pháp Chế Phong Tục
- Xét lại chế độ Mẫu Hệ
- Hoàn toàn theo mới
- Thống nhất ngày tháng
- Xin phép thành lập Hiệp Hội Thanh Thiếu Niên Thiện Chí.
- Thống nhất ý hướng, đoàn kết tôn giáo.

Phỏng vấn II

ƯỚC VỌNG, số 05, năm 1973, trang 57 - 67

Thầy Hiệu Trưởng

Một buổi chiều nắng đẹp, chúng tôi 4 đứa lãnh nhiệm vụ của Ban Báo Chí đi phỏng vấn các Giáo Sư.

Chúng tôi vào căn phòng hiệu trưởng, mặc dầu quá ư bận rộn công việc, nhưng với nụ cười cởi mở, thầy đã hỏi chúng tôi:

- Các em hỏi gì đó?
- Dạ, chúng em, Ban Báo Chí muốn phỏng vấn thầy một vài điều để viết báo.
- Được, được, mặc dầu thầy đang bận, nhưng các em cứ hỏi đi.

Chúng tôi yên tâm mở đầu.

H. Xin thầy vui lòng cho biết về dự án phát triển trường trong những năm sắp tới?

Đ. Dự án phát triển trường trong những năm sắp tới có

Phỏng vấn

liên quan mật thiết đến năm nay. Trường sẽ tiếp tục những dự án xây cất chưa được thực hiện trong niên học này.

Trong niên khóa 1972 - 73 nhà trường đã dốc toàn lực vận động xây cất những phòng ốc cung ứng cho niên học hiện tại và cho những năm sắp tới: đầu niên học vì thiếu phòng, học sinh phải tạm học ở Trung Tâm Văn Hóa Chàm, nhưng hai tháng sau nhà trường đã hoàn tất 3 phòng mới, có thể dùng làm hội trường trong tương lai nữa. Ngân khoản xây cất do Hội Phụ Huynh đài thọ. Vào đệ nhị bán niên, qua sự vận động của ông dân biểu địa phương, nhà trường đã được số tiền ủy ngân là 4 triệu rưỡi, và hiện đang xây cất 5 phòng lầu và 2 cầu thang, dự định khánh thành vào tháng 7 năm 1973.

Như vậy, trong hai năm tới, trường sẽ không thiếu phòng học và chỉ lo vận động xây phòng thí nghiệm và tư thất hiệu trưởng.

H. Thưa thầy, trong niên khóa 1973 - 74, trường chúng ta có định mở thêm lớp 10 không? Nếu không thì học sinh lớp 9 năm nay có được vào trường Duy Tân trong niên khóa tới không?

Đ. Vấn đề xin mở lớp 10, nhà trường đang làm thủ tục xin mở 2 lớp 10 (ban A và B) cho niên khóa 73 - 74. Theo nguyên tắc khi một trường có 2 lớp 9 thì được xét cho mở 2 lớp 10 với điều kiện là trường sở quan có đủ phòng và đủ giáo sư. Về phòng ốc thì chúng ta đã có đầy đủ, về giáo sư thì chúng ta sẽ mời giáo sư Duy Tân phụ trách trong lúc chờ đợi Bộ cung cấp giáo sư. Tôi tin là Bộ sẽ chấp thuận lời thỉnh cầu của nhà trường.

Trong trường hợp đặc biệt mà Bộ chưa tiện chấp thuận cho mở lớp 10, thì Bộ phải dự trù cho học sinh Trung Học Pô Klong tiếp tục qua học ở Trung Học Duy Tân, nghĩa là Duy

Phỏng vấn

Tân có đầy đủ phòng ốc và giáo sư để tiếp nhận học sinh lớp 9 của trường chúng ta.

H. Thầy vui lòng cho biết cảm tưởng đối với giáo sư, nhân viên và học sinh của trường?

Đ. Về giáo sư, nhà trường vẫn còn thiếu, nhất là GS đệ 2 cấp để có thể mở các lớp đệ 2 cấp. Năm vừa rồi nhà trường có xin thêm 3 GS (Việt, Anh và Pháp văn) nhưng Bộ chỉ cử đến 1 Giáo sư Anh văn. Theo sự dò hỏi riêng, nhà trường được biết các giáo chức, hay sinh viên tốt nghiệp sư phạm, không ai muốn xin về Trung Học Pô Klong, vì danh hiệu trường làm cho quý vị ấy tưởng tượng đến những nơi xa xôi hẻo lánh... miền Thượng (thầy cười). Nên năm nay, nhà trường đã viết văn thư vận động trực tiếp với các Trường Đại Học Sư Phạm để giới thiệu Trung Học Pô Klong với các sinh viên tốt nghiệp.

Về nhân viên, bấy lâu nay nhà trường hết sức cực nhọc vì thiếu nhân viên văn phòng. Nhưng vào đầu năm 1973, Bộ đã chấp thuận một số nhân viên tân tụy tuyển và biệt phái nên nhu cầu về nhân viên đã được thỏa mãn.

Về tinh thần phục vụ của giáo sư cũng như nhân viên của trường, tôi thấy không có gì đáng đề cập.

Điểm cuối cùng về vấn đề học vấn và kỷ luật học sinh. Xét chung học sinh Pô Klong cũng có cố gắng học tập và có tinh thần kỷ luật khá. Nhưng tôi hầu như chưa được toại nguyện, tôi mong muốn sao học sinh Trung Học Pô Klong phải gương mẫu về kỷ luật, và đáng khen về học vấn mới được.

Nhận thấy đã làm mất thì giờ của thầy khá nhiều, chúng tôi vội vàng cảm ơn thầy và xin rút lui. Thầy tiễn chúng tôi ra đến cửa và không quên khuyến khích chúng tôi trong việc học và hoạt động hiệu đoàn.

Phỏng vấn

Thầy Thành Phú Bá

Từ giờ thầy hiệu trưởng, chúng tôi đến ngay phòng giáo sư và vừa lúc thầy Thành Phú Bá bước ra cửa, chúng tôi không để lỡ mất cơ hội đến xin phỏng vấn thầy ngay. Với một giọng nói khoan thai, chậm rãi rõ ràng, thầy vui vẻ trả lời chúng tôi.

H. Thầy là giáo sư kỳ cựu nhất của trường. Vậy kính xin thầy cho biết sự tiến triển của trường từ khi mới thành lập đến nay?

Đ. Đọc bài “Lịch sử của Trường Trung Học Pô Klong” sẽ thấy một vài nét của sự tiến triển của trường này (Bài này đăng cùng số báo này). LTS

H. Kính xin thầy cho biết trình độ học vấn và hạnh kiểm của học sinh từ trước và ngày nay như thế nào?

Đ. Nói chung trình độ vẫn ngang nhau. Nhưng nói cho đúng những học sinh lúc trước đa số có trình độ khá hơn lớp học sinh ngày nay. Điều đó dễ hiểu: mấy năm trước, học sinh trường còn ít, đa số sống trong nội trú. Ký túc xá lúc bấy giờ có kỷ luật chặt chẽ hơn, học sinh bắt buộc phải chăm chú học hành, do đó trình độ rất khá. Bằng chứng cụ thể là những học sinh Pô Klong qua học bên Duy Tân ngày nay có nhiều người đứng vào hạng danh dự các lớp.

Vài năm sau này, nhiều học sinh sống ngoại trú, thiếu sự kiểm soát thúc đẩy, bên trong nội trú kỷ luật lỏng lẻo (từ ngày giáo sư không hợp tác với KTX) học sinh đâm ra lêu lổng, ham chơi. Một số đua đòi thời trang, chuộng nếp sống buông xuôi, chểnh mảng việc học hành...Trình độ tất nhiên phải giảm sút.

Tuy nhiên tôi vẫn thầm khen một số ít đã tỏ ra có bản

Phỏng vấn

lĩnh vững vàng, vẫn cần cù, chăm chỉ đèn sách, vẫn giữ nếp sống giản dị nhưng lành mạnh của người thư sinh.

Hơn ai hết, tôi nghĩ rằng, người học sinh sắc tộc phải nhân rõ: Thân phận mình, hoàn cảnh gia đình mình, tình trạng quê hương mình, để chọn một thái độ học hành đứng đắn, nghiêm chỉnh hầu tạo lập cho bản thân một sự nghiệp dù lớn hay nhỏ, tùy theo hoàn cảnh của từng người. Trái lại mọi sự đua đòi, tôn thờ tình cảm yếu đuối là tự hủy, là làm mất niềm tin yêu của người khác.

H. Kính xin thầy cho biết về nhận xét của thầy đối với kỷ luật nhà trường trong năm nay?

Đ. Năm nay nhờ có số nhân viên tăng cường nên kỷ luật nhà trường có phần cải tiến. Chắc chắn trong những năm tới kỷ luật sẽ chặt chẽ hơn. Nhưng không có kỷ luật nào tốt đẹp bằng kỷ luật tự giác. Học sinh phải hiểu rõ bổn phận mình và cố gắng làm tròn bổn phận đó để kỷ luật nhà trường được triệt để tôn trọng.

Đến đây thì vừa khi chuông reo vào lớp. Thầy vội vàng từ giã chúng tôi.

Ngay lúc đó, thầy Kẹo trong phòng vừa đi ra chúng tôi không để mắt thì giờ vào đề ngay.

Thầy Ngự Kẹo (giáo sư cố vấn thể thao)

H. Với tư cách là cố vấn thể thao, xin thầy cho biết ý nghĩ của thầy về môn thể thao trong niên khóa.

Đ. Thích làm hơn nói, vì thế ghét cay đắng những người chỉ nói mà không không làm. Về thể thao thì các em hãy nhìn những năm trước để so sánh với năm này.

H. Xin thầy cho biết trong niên khóa tới, thầy có dạy

Phỏng vấn

môn nào nữa không?

Đ. Môn dạy cho năm tới, không xác định là môn nào. Chỉ muốn nói - nếu có thể - những gì mình biết cho người khác muốn nghe chân thành, chỉ thích làm những việc gì mà người khác cần một cách hăng say miến sao học trò mình có tiến trong sự đợi mong của mình.

Trời đã khá tối, chúng tôi tạm chia tay và hẹn ngày mai sẽ tiếp tục.

Thầy Trần Công Lộc (Báo chí)

Sáng nay chúng tôi bàn nhau vào văn phòng “mở hàng” thầy Lộc trước. Thầy đang kiểm điểm lại mấy hồ sơ học sinh thi vào lớp 6. Thấy chúng tôi thầy hỏi ngay:

- Các em đến phỏng vấn phải không?

- Dạ, phải.

- À, thế thì các em cứ hỏi đi. Tôi sẵn sàng trả lời trong phạm vi...báo chí...

H. Là giáo sư cố vấn báo chí, kính xin thầy cho biết sự tiến triển của báo chí trường ta từ trước tới nay.

Đ. Về tình trạng báo chí của trường thì trước năm 1970 tôi không được rõ lắm. Trong khoảng thời gian này tôi chỉ đọc được một tập đặc san Ước Vọng phát hành vào dịp hè 1968. Đó là Ước Vọng đầu tiên với khổ 21x27 do một số giáo sư trong trường tự thực hiện lấy. Về nội dung tờ báo này rất phong phú có nhiều bài rất giá trị vì đa số bài vở đều do GS viết. Về hình thức vì phương tiện thiếu thốn nên chưa được hoàn hảo lắm. Tuy nhiên với hoàn cảnh trường lúc đó mà các giáo sư đã thực hiện được một tờ báo như vậy, quả thật là một sự cố gắng vượt bực. Từ đó đến năm 1970; Trường phải “thiên đô” nhiều lần phòng học cũng không có phải mượn tạm các phòng của Ty Phát Triển Sắc Tộc. Do đó sự sinh hoạt hiệu đoàn cũng bị ảnh hưởng rất

Phỏng vấn

nhiều, trong đó có cả báo chí nữa. Đến niên khóa 1970 - 1971, tôi “được” bầu làm giáo sư cố vấn Ban Báo Chí mặc dầu tôi không giỏi về báo chí lắm thế mà phải mang “nghịệp dĩ” đó từ bấy lâu nay. Niên khóa đó, sau ngày khai giảng độ vài ba tháng, Ban Báo Chí cho tổ chức một cuộc thi đua bích báo. Các lớp đã hăng hái tham gia, đủ màu, đủ sắc, tuy nhiên về nội dung thì chưa được hoàn toàn lắm. Đến dịp Tết Nguyên Đán, Ban Báo Chí lại thực hiện một tờ báo Xuân. Để khởi phụ lòng những người đã “sáng lập nền báo chí Pô Klong” và cũng để cho báo chí của trường có một truyền thống, Ban Báo Chí quyết định vẫn lấy tên là Ước Vọng. Đó là Ước Vọng 2 với khổ 21x16, phần ấn loát do Ronéo Nguyễn thực hiện, bìa in hai màu. Về hình thức và nội dung đã có phần thay đổi. Đa số bài đều do học sinh viết. Mục đích là để cho các em có cơ hội tập suy nghĩ, tập viết lách và phát huy năng khiếu văn nghệ của mình. Đến mùa hè năm đó lại ra thêm một tập Ước Vọng 3.

Đến dịp Tết niên khóa 1971 - 1972, Ban báo chí lại tổ chức một cuộc thi đua bích báo. Lần này, hình thức và nội dung các báo tham dự đã có phần khá hơn. Vài dịp hè lại ra tập Ước Vọng 4. Vì thời giờ quá gấp rút, vả lại học sinh bận thi Lục cá nguyệt nên số báo này lại kém đi lần nội dung. Năm nay vẫn theo truyền thống cũ, vào dịp Tết cũng thi đua Bích báo. Kỳ này cuộc thi đua chia làm hai cấp: cấp 1 dành cho lớp 6, 7; cấp 2 dành cho 8, 9. Lần này học sinh đã có kinh nghiệm nên đã thấy tiến bộ rõ rệt. Các lớp tham dự rất hăng hái. Với 10 lớp mà có tới 19 tờ xin tham dự.

Đến dịp hè này, Ban Báo Chí lại dự định cho ra thêm tờ Ước Vọng số 5.

H. Thầy có cảm nghĩ gì về nội san Ước Vọng?

Đ. Theo tôi nghĩ rằng, báo chí trường là một cơ hội để các em tập viết. Các học sinh không phải là những nhà văn

Phỏng vấn

lão luyện nên ta không thể đòi hỏi ở đó những bài có giá trị về ý tưởng cũng như lời văn. Trong các số Ước Vọng vừa rồi, học sinh thường ít có ý tưởng mới mẻ, sáng tạo. Chỉ quanh đi quẩn lại chỉ một đề tài nào đó mà thôi. Ví dụ có rất nhiều bài thơ với đề tài là tháp Chàm. Tuy nhiên, cũng có một vài em rất khá, lời văn già dặn, ý tưởng tân kỳ và rất có triển vọng. Tôi hy vọng rằng, trong tương lai các em sẽ đóng góp rất nhiều, cố gắng hơn nữa để cho Ước Vọng mỗi ngày mỗi tiến hơn.

Ngay lúc đó thầy Bưởi và thầy Ninh có việc vào văn phòng, chúng tôi lợi dụng cơ hội đó để xin phỏng vấn các thầy.

Thầy Trương Văn Bưởi

H. Thưa thầy, thầy cho biết trước khi được đổi về đây thầy đã dạy học trường nào?

Đ. Trước khi được đổi về đây, tôi dạy ở Trường Trung Học Kiểu Mẫu Phong Dinh (Cần Thơ). Đó là trong thời gian tập sự. Sau nữa là Trường Trung Học Gò Công, và trường Trung Học Công Lập An Phú (Châu Đốc)

H. Xin Thầy cho biết cảm tưởng của mình khi đặt chân vào trường Chàm?

Đ. Nói cảm tưởng thì thầy không dám nói cảm tưởng gì cao xa, cái cảm tưởng hạn hẹp nhất của thầy là vui để đem cái khả năng kém cỏi và thiện chí để dạy dỗ các em. Sau nữa điều thầy mong ước là đối với các em thiếu số nói chung, các em Chàm nói riêng, cần phải nhiệt tâm dạy dỗ, các em cần phải cố gắng học hành, tu tâm luyện tính để thành người công dân tốt sau này. Muốn vậy các em cần phải bỏ tất cả cái gì không bổ ích cho việc học của các em, đó là điều thầy mong ước.

Phỏng vấn

Thầy Bá Văn Ninh

H. Xin thầy cho biết nhận xét của thầy về thể thao của trường năm nay so với mấy năm về trước.

Đ. Nhận xét năm nay và mấy năm trước thì môn bóng chuyền vẫn tiến bộ, duy chỉ có bóng tròn giảm đi quá độ, vì năm nay cầu thủ quá nhỏ và lại thiếu tinh thần danh dự đoàn thể; tuy nhận lỗi nhiều là do trưởng ban làm việc quá yếu. Thầy hy vọng ban thể thao năm tới bầu đúng người đại diện sốt sắng hơn hầu đạt thắng lợi của những năm đã mất.

Chúng tôi phỏng vấn các thầy đã nhiều, nên không có tiếng nói của các ở đây thì thật quả là một sự thiếu sót. Nghĩ vậy, chúng tôi bèn rủ nhau đến tìm cô Nguyệt.

Cô Võ Thị Nguyệt

Sáng nay cô nghỉ dạy, nên rất rảnh rang để tiếp bọn chúng tôi.

H. Kính xin cô cho biết cảm tình của cô với học sinh Chàm?

Đ. Đối với các em thì cô rất mến, tuy nhiên có rất nhiều em có lúng túng quá khích, cô mong các em ấy sửa đổi. Phần đông cô rất mến các em vì trong mấy năm gần gũi, các em đã cho cô những kỷ niệm không bao giờ phai lãng...

H. Xin cô vui lòng cho biết trong niên khóa 1973-1974 cô dạy ở Trung Học Pô Klong nữa không?

Đ. Cô chưa biết chắc. Tuy nhiên cô cũng muốn xin về nguyên quán vì ở đây khí hậu không hợp, mau già quá! (cô vừa nói vừa cười) ở xa nhà thấy bất tiện vả lại ở một mình cô cảm thấy buồn làm sao đấy!

H. Kính xin cô cho biết trình độ học lực và hạnh kiểm

Phỏng vấn

của học sinh?

Đ. Nhận xét chung về các em đối với môn cô dạy (SĐ) thì rất siêng năng và chăm chỉ, còn đối với môn khoa học đa số kém. Về hạnh kiểm giống như cô đã nói ở trên - Cô mong các em sửa đổi lại (Cô nhắc lại nhiều lần câu nói này.)

Thầy quản đốc ký túc xá

Vào buổi tối, sau khi cơm nước xong, chúng tôi rủ nhau vào phòng quản đốc để xin Thầy cho biết một vài điều về ký túc xá.

H. Xin thầy cho biết tình trạng kỷ luật ký túc xá trong niên khóa 1972 - 1973?

Đ. Vấn đề nhân sự là yếu tố quan trọng, thế mà ban giám đốc chỉ vồn vẹn có 2 người (1 quản đốc và một giám thị). Do đó, việc điều hành không tránh khỏi vấp vấp, thành thử kỷ luật tại ký túc xá đối với trú sinh không được duy trì và áp dụng khe khắc. Ngoài ra có 3 giám thị thiện chí, tuy nhiên đây chỉ là vai trò khiêm nhường.

H. Xin thầy cho biết vấn đề sinh hoạt của trú sinh ký túc xá trong niên khóa này?

Đ. Như tôi đã nói ở trên, nhân sự là cần thiết, và vì thời cuộc không mấy cho phép nên sinh hoạt tại ký túc xá không được thường xuyên tổ chức, nhưng không hẳn vì thế mà ngừng trệ, mặc dầu tình thế khó khăn nhưng Ty và ban quản đốc cũng đã cố gắng hết sức để tổ chức một ngày du ngoạn tại bãi biển Ninh Chữ (từ chiều 17-3 đến 18-3-73) lồng vào khung cảnh du ngoạn trên, tất cả trú sinh có tổ chức đêm văn nghệ và nhiều trò chơi giải trí khác.

H. Để duy trì kỷ luật, thầy có vạch sẵn phương cách nào

Phỏng vấn

cho năm tới không?

Đ. Đối với ký túc xá, vấn đề kỷ luật cần được duy trì và thi hành triệt để, hơn nữa ở đây là bộ mặt chung (theo tôi nghĩ) của sắc tộc thiểu số tại địa phương này mà việc đóng góp của toàn thể trú sinh là điểm then chốt. Nói thế có nghĩa là tất cả trú sinh đều phải ý thức hướng dẫn, chỉ bảo nhau và có bốn phận để chu toàn trách nhiệm, để cùng nhau mà hướng về một mục tiêu đẹp cho mai sau.

Cũng vì bộ mặt chung đó, nên chúng ta sẽ nhờ ông hiệu trưởng Trung Học Pô Klong kêu gọi quý vị giáo sư giúp đỡ ký túc xá trên cương vị tổng giám thị, và giám thị thiện chí. Nếu được sự giúp đỡ của quý vị GS, chúng tôi tin chắc vấn đề duy trì kỷ luật sẽ được hữu hiệu và mang lại kết quả tốt đẹp...

Chúng tôi còn phỏng vấn các GS khác, nhưng vì khuôn khổ hạn hẹp của tờ báo, chúng tôi phải đành dừng bút. Kính xin cáo lỗi và kính mong quý vị thông cảm cho.

BBC.

Phỏng vấn

Trang màu trắng
(white page)